AUTORUL BESTSELLERULUI INTERNAȚIONAL UN BĂRBAT PE NUME OVE

FREDRIK BACKMAN

ȘI-N FIECARE DIMINEAȚĂ DRUMUL SPRE CASĂ E TOT MAI LUNG

O NUVELĂ

musai

Celor care şi-i amintesc
pe cei care au uitat

Un fel de cuvânt-înainte

Aceasta este o poveste despre cum e să-ți pierzi amintirile înainte să-ți pierzi viața. Sincer să fiu, n-am avut intenția să scriu o carte. A fost doar o încercare de a-mi pune gândurile în ordine, fiindcă eu sunt eu însumi mai degrabă în scris decât când deschid gura – am nevoie să-mi văd gândurile legate în litere ca să pricep ce simt.

Am publicat textul mai întâi pe blog, cu rugămintea ca oricine îl citeşte să doneze cât doreşte în scopuri caritabile, dacă i-a plăcut. Pe urmă istoria a prins singură viață şi a ajuns o carte care nu trebuia să fie carte. Pe hârtie, cu coperte şi toate cele.

Sumele care îmi revin din vânzarea acestei cărți sunt donate unei organizații care strânge fonduri pentru cercetări domeniul bolilor mintale. Aşa că, dacă va place cartea, toată lumea are de câştigat Dacă nu îți place, măcar ai ajutat o cauză bună cumpărând-o. Sper să ți se pară o afacere rezonabilă.

Povestea este despre el, Creierul, misterioasa şi malițioasa materie din țestele noastre, care ne lasă să descoperim Universul, dar se sinchiseşte prea puțin să ne ajute să-i descoperim propriile secrete. Am vrut să povestesc ce se întâmplă când mintea părăseşte lumea asta înaintea trupului. Şi au ieşit mici scrisori de dragoste între un bunic şi nepotul lui, între un tânăr şi marea lui iubire, între un tată şi fiul său.

Este o încercare timidă de a da piept eu toată angoasa că, uneori, cele mai strălucite minți din viața noastră ne părăsesc, iar noi, cei rămaşi, trebuie să trăim cu dorul după cineva care e încă aici. Cred că totul a început când am ascultat un interviu în care unul dintre idolii mei a zis: „Partea cea mai proastă cu bătrânețea e că nu-ți mai vin idei noi.“ Cuvintele astea mi s-au întipărit în minte pentru totdeauna, adevărul lor trist m-a marcat, fiindcă e şi frica mea: că imaginația poate muri înaintea corpului. Nu cred că

sunt singurul care simte asta. Noi, oamenii, suntem o specie bizară – multora ne e mai teamă de bătrânețe decât de moarte. Cum adică să nu mai am idei noi? Cum să-mi pierd fantezia? Gândul e răvăşitor, pentru mine imaginația e totul. Când eram mic, obişnuiam să plăsmuiesc lumi nesfârşite şi în ele evadam când mă simțeam singur, înfricoşat şi nelalocul meu în cea reală. Ca adult, încă le construiesc, pentru că nici acum nu ştiu unde mi-e locul. Lumile interioare mi-au salvat viața. Povestea asta aste şi despre ele.

După cum ziceam, n-am vrut să scriu o carte, dar îmi pare bine că s-a întâmplat aşa şi că tu o citeşti, indiferent de unde o ai. Este despre frică, iubire şi despre cum acestea sunt, aproape întotdeauna, strâns legate. Dar, mai mult decât orice, povestea este despre timp. Şi îți mulțumesc că ți-ai rupt din al tău ca să o citeşti!

Fredrik Backman

Şi-n fiecare dimineață
drumul spre casă
e tot mai lung

La capătul unei vieți e o cameră de spital unde cineva a pus un cort verde drept în mijlocul încăperii. În cort, un om se trezeşte speriat, cu răsuflarea întretăiată, fiindcă nu ştie unde e. Lângă el, un tânăr îi şopteşte:

— Nu-ți fie frică!

***

„Nu-i asta cea mai frumoasă vârstă dintre toate?“ îşi zice bătrânul uitându-se la nepot. „Când un băiat e destul de mare ca să priceapă mersul lucrurilor pe lume, dar încă prea mic ca să-l accepte? “ Tălpile lui Noah nu ating pământul, băiatul şi le bălăngăne distrat, aşezat pe marginea băncii, dar capul îi e sus, în nori, fiindcă încă n-a trăit suficient ca să-l poată ține cineva cu picioarele pe pământ. Lângă el stă bunicul – nemaipomenit, nemaipomenit de bătrân, fireşte. Atât de bătrân încât lumea s-a lăsat păgubaşă şi nu-l mai bate la cap să se poarte ca un adult. Atât de bătrân, încât e prea târziu să mai crească. Nici vârsta asta nu e tocmai rea.

Banca e într-o piață. Abia trezit din somn, Noah clipeşte cu pleoapele grele spre răsăritul din zare. Nu vrea să se dea de gol în fața bunicului că nu ştie unde sunt. A fost mereu jocul lor preferat: Noah închide ochii, iar bunicul îl duce undeva unde n-au mai fost niciodată. Uneori pune să țină ochii strâns închişi şi schimbă autobuzul de patru ori în oraş, alteori îl duce doar în pădurea din spatele casei, la lac. Uneori merg cu barca, adesea până când Noah adoarme. Şi, când ajung suficient de departe, bunicul îi şopteşte: „Deschide ochii“ şi îi dă o hartă, o busolă şi o misiune: să găsească drumul înapoi spre casă. Bunicul ştie că Noah se va descurca întotdeauna, fiindcă în două lucruri are o încredere de neclintit în viață: matematica şi nepotul. Când bunicul era tânăr, un grup de femei şi bărbați au calculat cum să trimită trei oameni pe Lună, iar matematica i-a dus până acolo şi înapoi.

Dar locul unde sunt acum nu are coordonate, niciun drum nu pleacă de aici şi nu e pe nicio hartă.

Noah îşi aminteşte că bunicul l-a pus să închidă ochii. Îşi aminteşte că s-au furişat afară din casă şi e sigur că bunicul l-a dus la lac, fiindcă băiatul ştie toate sunetele şi cântecele apei, chiar şi cu ochii închişi. Îşi aminteşte lemnul ud sub tălpi când s-au suit în barcă, dar nimic altceva după aceea. Nu ştie cum au ajuns acolo, pe o bancă, într-o piață rotundă. Locul îi e necunoscut, dar totul în jur e familiar. Ca şi cum cineva ar fura lucrurile cu care ai crescut şi le-ar rearanja într-o casă străină.

Ceva mai încolo e o masă de scris, exact ca aceea din biroul bunicului, pe care sunt un minicalculator şi un blocnotes cu pătrățele. Bunicul fluieră încetişor o melodie tristă. Se opreşte scurt şi îi şopteşte:

— Iar s-a micşorat piața peste noapte.

Apoi fluieră mai departe. Băiatul priveşte întrebător, dar bunicul pare mirat, ca şi cum abia atunci şi-a dat seama că a vorbit cu voce tare.

— Iartă-mă, Noahnoah, am uitat că aici gândurile nu sunt mute!

Aşa îi zice bunicul, Noahnoah, fiindcă îi place numele nepotului de două ori mai mult decât îi place oricui altcuiva. Îi pune o mână pe creştet, fără să-l ciufulească, doar îşi odihneşte degetele în părul lui.

— N-are de ce să-ți fie frică, Noahnoah!

Sub bancă sunt zambile înflorite. Un milion de mici brațe liliachii se întind de pe tulpini, gata să îmbrățişeze razele soarelui. Băiatul le recunoaşte, sunt florile bunicii. Miros a Crăciun. Poate pentru alți copii Crăciunul miroase a vin fiert cu scorțişoară şi turtă dulce, dar, dacă ai avut o bunică precum a lui, care iubea lucrurile care cresc, atunci Crăciunul miroase întotdeauna a zambile. Între flori lucesc cioburi de sticlă şi chei, ca şi cum cineva le ținea intr-un borcan mare, dar sa împiedicat, l-a scăpat si borcanul s-a făcut țăndări.

— Cei cu toate acestea? Întreabă băiatul.

— Care chei? întreabă bunicul.

Ochii bătrânului licăresc ciudat de goi.

Îşi ciocăneşte frustrat tâmplele. Băiatul deschide gura să spună ceva, dar se oprește. Tace şi face ce l-a învățat bunicul să facă atunci când se rătăceşte: se uită în jur cu atenție, caută puncte de reper şi indicii. Banca e înconjurată de copaci – bunicul iubeşte copacii, fiindcă li se rupe de ce cred oamenii. De pe ramuri, siluete de păsări îşi iau zborul, se ridică în înaltul cerului şi se lasă încrezătoare în voia vântului. Un dragon traversează piața, verde şi somnoros, un pinguin cu urme de mânuțe murdare de ciocolată pe burtă doarme într-un ungher. Lângă el, o bufniță moale şi chioară.

Noah le recunoaşte, au fost ale lui. Bunicul i-a făcut cadou dragonul când s-a născut. Bunica i-a zis că nu se cade să-l faci cadou unui nou-născut un dragon de plus, dar bunicul a zis ca el nu vrea sa aibă un nepot “cumsecade”.

Prin piața trec oameni, însă contururile le sunt neclare. Băiatul încearcă sa le deslușească, dar se ascund de privirea lui precum lumina in spatele persienelor. Cineva se oprește si ii face cu mana bunicului. Bătrânul își flutura si el mana, încercând sa para stăpân pe sine.

— Cine e? întreabă băiatul.

— E… nu… nu-mi amintesc, Noahnoah.

A trecut atâta amar de vreme… cred că…

Bunicul tace, şovăie, caută ceva în buzunare.

— Azi nu mi-ai dat nici hartă, nici busolă, n-am cum să mă orientez. Nu ştiu cum s-ajung acasă, bunicule! şopteşte Noah.

— Mă tem că nu ne sunt de folos aici. Noahnoah.

— Unde suntem, bunicule?

Atunci bunicul începe să plângă, tăcut şi fără lacrimi, ca să nu vadă nepotul.

— Greu de explicat, Noahnoah. Foarte, foarte greu de explicat.

***

Fata din fața lui miroase a zambile, parcă acolo a fost dintotdeauna. Părul îi e cărunt, dar adierea din şuvițele ei e tânără. Încă îşi aminteşte cum a fost când s-a îndrăgostit de ea, e ultima amintire care nu l-a trădat. A fost ca şi cum nu mai avea loc în propriul trup, aşa că s-a apucat să danseze.

— Am avut prea puțin timp, spune el.

Ea dă din cap că nu.

— Am avut o veşnicie. Copii şi nepoți.

— A mea ai fost doar o clipă, spune el.

Iar ea râde:

— Am fost a ta o viață. Toată viața mea.

— N-a fost de-ajuns.

Îi sărută încheietura şi îşi odihneşte bărbia în palma lui.

— Nu, n-a fost.

Merg agale pe un drum pe care lui i se pare că au mai fost, dar nu-şi aminteşte unde duce. O ține încrezător de mână şi au din nou şaisprezece ani. Degetele nu le tremură, inimile sunt la locul lor. Pieptul ii spune că ar fi în stare să alerge pana la orizont, dar, după doar o răsuflare, plămânii nu-l mai ascultă. Ea se opreşte şi îl așteaptă răbdătoare sub greutatea brațul lui. E bătrână acum, ca în ziua de dinainte să-l părăsească.

Îi şopteşte, cu buzele lipite de pleoapele ei— Nu ştiu cum să-i explic lui Noah.

— Da, te cred, spune ea, cu răsuflarea vibrând în grumazul lui.

— E aşa de mare, dacă l-ai vedea…

— Îl văd, îl văd.

— Mi-e dor de tine, iubito!

— Sunt încă aici, cu tine, îndărătnicul meu drag!

Doar în mintea mea. Doar acolo.

N-are nimic. E partea mea preferată din tine.

Am măsurat piața. Iar s-a micşorat Peste noapte.

Ştiu, ştiu.

Apoi șterge fruntea cu o batista – mici cercuri roșii cresc in pânza moale – si îl dojenește:

— Sângerezi. Fii mai atent când te urci în barcă!

El închide ochii.

Ce să-i spun lui Noah? Cum să-i explic c-o să-l părăsesc înainte să mor?

Ea îi ia obrajii în palme şi îl sărută:

— Îndărătnicul meu drag! Îi explici aşa cum i-ai explicat totul mereu: ca unuia mai deştept decât tine.

O ține aproape. Ştie că în curând vine ploaia.

***

Noah îşi dă seama că bunicul s-a ruşinat, de îndată ce i-a zis că e greu de explicat, fiindcă bunicul nu vorbeşte aşa cu el. Alți adulți, da. Taică-su, de pildă, în fiecare zi.

Dar bunicul, niciodată.

— Nu că ți-ar fi ție greu să-nțelegi, Noah-noah. Mie mi-e greu să pricep, se scuză bătrânul.

— Îți curge sânge! izbucneşte băiatul.

Bunicul îşi pipăie fruntea. O picătură singuratică se clatină pe marginea unei răni adânci, chiar deasupra sprâncenei, luptându-se cu gravitația trupului bătrân. În cele din urmă, picătura cade pe cămașa bunicului, urmată imediat de încă doua, ca atunci când copiii sar în apă de pe un ponton – e de-ajuns să aibă unul curaj sa se arunce şi ceilalți îl urmează numaidecât.

— Da… Da, aşa e, pesemne că… am căzut, murmură bunicul, ca şi cum şi asta e doar un gând.

Dar aici nu există gânduri mute. Băiatul face ochii mari.

— Stai! Ai… ai căzut în barcă! Mi-am adus aminte! Te-ai lovit şi l-am strigat pe tata!

— Tata? repetă bunicul.

— Da, nu-ți fie frică, bunicule, vine tata imediat şi ne ia! îi promite Noah mângâindu-l blând pe brațcu un gest reflex nefiresc pentru un băiat de vârsta lui.

Pupilele bunicului zvâcnesc neliniște, aşa că băiatul continuă cu convingere

— Mai ții minte ce-mi ziceai mereu mergeam pe insulă cu cortul la pescuit? Ca nu-I rău sa-mi fie frică un pic, ca, daca fac pipi pe mine, se țin ursii departe de cort!

Bunicul clipește des, ca si cum si Noah începe să-şi piardă contururile, apoi încuviințează de câteva ori, cu privirea limpezită.

— Da, da! Aşa-ți ziceam, Noahnoah! Aşa-ți ziceam, nu, când pescuiam? Of, Noahnoah, dragul meu, te-ai făcut aşa de mare! Incredibil de mare! Cum merge şcoala?

Noah încearcă să-şi stăpânească vocea, să-şi înghită tremurul coardelor, când inima trage semnalul de alarmă.

— Merge bine. Sunt cel mai bun din clasă la mate. Stai cuminte, bunicule! Vine tata imediat să ne ia.

Mâna bunicului se odihneşte pe umărul băiatului.

— Bine, Noahnoah, bine. Matematica o sa te-ajute mereu sa găsești drumul spre casa.

Băiatul e de-a dreptul speriat acum, dar știe ca nu trebuie sa-l lase pe bunic sa bage de seama, așa ca striga:

— Trei virgule unu patru unu!

— Cinci nouă doi, răspunde imediat bunicul.

— Şase cinci trei, turuie băiatul.

— Cinci opt nouă! râde bunicul.

E un alt joc preferat al bunicului – să recite zecimalele lui pi, constanta care e cheia calculării circumferinței unui cerc. Bunicul iubeşte magia lui pi, cheile numerice care deszăvorăsc secrete, care deschid întregul Univers. Ştie peste două sute de zecimale pe de rost. Recordul nepotului e jumătate pe atât. Bunicul zice mereu că, în timp, o să se întâlnească undeva la mijloc, căci mintea băiatului e tot mai cuprinzătoare, iar a bunicului tot mai neîncăpătoare.

— Şapte, spune băiatul.

— Nouă, şopteşte bunicul.

Băiatul îi strânge mâna zbârcită, iar bunicul vede că îi e teamă, aşa că zice:

Ți-am povestit când am fost odată la doctor, Noahnoah? I-am zis: „Doctore, doctore, mi-am rupt mâna în două locuri!“

Şi el mi-a răspuns: „Atunci vă sfătuiesc sa nu vă mai duceți în acele locuri!“

Băiatul clipeşte, totul în jur e din ce in ce mai şters.

— Mi-ai mai zis-o, bunicule. E gluma ta preferată.

— Oh. Şopteşte ruşinat bunicul.

Piața e un cerc perfect. Vântul se zbate în vârfurile copacilor, frunzele freamătă în o sută de dialecte de verde. Bunicul iubeşte perioada asta din an. Adieri calde mângâie brațele zambilelor şi mici picături de sânge se încheagă pe fruntea bătrânului.

Noah încearcă să oprească sângele apăsând cu degetele pe rană şi întreabă:

— Unde suntem, bunicule? Ce caută jucăriile mele vechi în piața asta? Ce s-a întâmplat când ai căzut în barcă?

Atunci lacrimile se desprind de pe genele bunicului.

Suntem în creierul meu, Noah. Şi iar s-a micşorat peste noapte.

***

Ted şi tatăl lui sunt într-o grădină. Miroase a zambile.

— Cum merge şcoala? întreabă tatăl sever.

Mereu aceeaşi întrebare, iar Ted nu poate niciodată să răspundă corect. Tatălui îi plac cifrele, iar băiatului literele – două limbi diferite.

— Am luat nota cea mai mare din clasă la compunere, spune băiatul.

— Şi matematica? Cum merge matematica? Cum o să te-ajute cuvintele să găseşti drumul spre casă dacă te rătăceşti în pădure? mormăie tatăl.

Băiatul nu-i răspunde. Nu înțelege numerele. Sau numerele nu-l înțeleg pe el. N-au pasiunea asta în comun el şi taică-su.

Tatăl, încă tânăr, se apleacă şi se apucă să plivească stratul cu flori. Când se ridică, e deja întuneric, deşi ar putea jura că

n-a trecut decât o clipă.

— Trei virgulă unu patru unu, murmură el, dar propria-i voce parcă nu e a lui.

— Tata? Se aude vocea fiului das si vocea lui e altfel de acum, mai adânca.

— Trei virgulă unu patru unu! Jocul tău preferat! strigă tatăl.

— Nu, răspunde blând fiul.

— Era jocul… încearcă tatăl, dar aerul îi curmă cuvintele.

— Sângerezi, tată! spune băiatul.

Tatăl îl priveşte, clipeşte de câteva ori, apoi clatină din cap şi râde exagerat:

— Aş, e doar o zgârietură! Ți-am povestit când m-am dus odată la doctor? I-am zis: „Doctore, doctore! Mi-am rupt mâ…

Tatăl amuțeşte iar.

— Sângerezi, tată! repetă băiatul răbdător.

— I-am zis: „Mi-am rupt mâna!“ Sau, stai, nu, i-am zis… nu mai țin minte… e gluma mea preferată… Nu mai trage de mine, la dracu', lasă-mă să spun gluma preferată!

Fiul îi ia mâinile într-ale lui cu mare, mare grijă. Ale bătrânului sunt mici, ale băiatului sunt ca nişte lopeți în comparație.

— Ale cui sunt mâinile astea? geme bătrânul.

— Ale mele, răspunde Ted.

Tatăl dă din cap neîncrezător, sângele i se prelinge pe obraz, mânia îi înnegurează privirea.

— Unde-i băiatul meu? Unde-i băiețelul meu? Zi!

— Aşază-te un pic, tată! îl roagă Ted.

Pupilele tatălui vânează asfințitul dincolo de vârfurile copacilor. Încearcă să țipe, dar nu-şi aminteşte cum se face, din gâtlej îi scapă doar şuierături surde.

— Cum merge şcoala, Ted? Cum merge matematica? Matematica o să te-ajute mereu să găseşti drumul spre casă…

— Trebuie să stai jos, tată, sângerezi! îl roagă iar fiul.

I-a crescut barba. Țepii zgârie palma tatălui când îi atinge obrazul.

— Ce s-a întâmplat? şopteşte tatăl.

— Ai căzut în barcă. Ți-am spus că nu mai ai voie în barcă, tată! E periculos, mai ales când îl iei cu tine şi pe…

Tatăl face ochii mari şi îl întrerupe brusc însufleţit:

— Ted? Tu eşti? Ce te-ai schimbat! Cum merge şcoala? ’

Ted trage adânc aer în piept şi răspunde răspicat:

— Nu mai sunt la şcoală, tată. Sunt mare, sunt adult!

— Cum a fost cu compunerea?

— Stai jos, tată, te rog! Stai jos!

— Pari speriat, Ted. De ce ți-e frică?

— Nu-i nimic, tată. Dar m-am… mi-a

N-ai voie în barcă! Ți-am spus de o mie de ori…

Nu mai sunt în grădină, ci într-o cameră fără miros, cu pereți albi. Tatăl îi dezmiardă iar obrajii bărboşi.

— Nu-ți fie frică, Ted! Mai ții minte când te-am învățat să pescuieşti? Când am stat la cort pe insulă şi te-ai cuibărit în sacul meu de dormit fiindcă avuseseși un coşmar şi făcuseşi pipi în al tău? Mai ții minte ce ți-am zis? Că n-are nimic daca faci pipi pe tine, ține urşii departe. N-are nimic dacă ți-e oleacă frică.

Tatăl se aşază pe patul moale, proaspăt aşternut de cineva care nu o să doarmă acolo. Nu e camera lui. Ted se aşază lângă el şi bătrânul îşi ascunde chipul în părul fiului.

— Îți aduci aminte, Ted? Cortul de pe insulă?

— Nu cu mine ai fost cu cortul, tată. Ai fost cu Noah, şopteşte fiul.

Tatăl ridică privirea şi se uită lung la el.

— Cine-i Noah?

Ted îl mângâie iubitor pe obraz.

— Noah, tată. Fiul meu. Cu Noah ai mers cu cortul. Mie nu-mi place să pescuiesc.

— Ba da! Te-am învățat eu! Te-am învățat… nu?

— N-ai avut niciodată timp să mă-nveți, tată. Munceai încontinuu. Dar l-ai învățat pe Noah. Pe el l-ai învățat tot. Lui îi place matematica. Ca şi ție.

Tatăl pipăie cearşaful, apoi caută ceva în buzunare din ce în ce mai frenetic. Când vede că băiatul are lacrimi în ochi, îşi pironeşte privirea într-un colt al camerei, îşi strânge pumnii până i se albesc, ca să nu-i mai tremure, si murmura încrâncenat:

— Şi şcoala, Ted? Zi-mi! Cum merge şcoala?

***

Un băiat şi bunicul lui stau pe o bancă în creierul bunicului.

— E un creier foarte frumos, bunicule! spune Noah încurajator, fiindcă bunica îi zicea mereu că, atunci când bunicul tace, nu trebuie decât să-i faci un compliment şi se porneşte iar.

— Frumos din partea ta că zici aşa. Zâmbeşte bunicul şi îşi şterge ochii cu dosul palmei.

— Dar cam dezordonat! râde băiatul.

— A plouat mult pe-aici când a murit bunică-ta. Pe urmă n-a prea mai fost nimic în ordine.

Noah bagă de seamă că pământul de sub bancă s-a preschimbat în noroi. Dar cioburile şi cheile sunt tot acolo. Dincolo de piață e lacul. Mici valuri îi tulbură oglinda, amintiri ale bărcilor care au trecut. Noah aproape că vede cortul verde de pe insulă, îşi aduce aminte de ceața care învăluia lin copacii ca un giulgiu rece dimineața, la trezire. Când lui Noah îi era frică să adoarmă, bunicul îşi lega de braț capătul unei sfori, iar celălalt capăt de brațul băiatului şi îi promitea că, dacă visează urât, nu trebuia decât să tragă de sfoară şi bunicul avea să-l aducă din coşmar înapoi la loc sigur. Ca pe o barcă la mal. Bunicul şi-a ținut promisiunea de fiecare dată.

Pe marginea băncii, Noah îşi bălăngăne picioarele. Dragonul a adormit în mijlocul pieței, lângă o fântână arteziană. În zare, pe malul celălalt, se ridică un mic pâlc de blocuri între ruinele altora ce pare că tocmai s-au năruit. De-a lungul şi

de-a latul fațadelor, blocurile sunt acoperite cu lămpi cu neon fluorescente, care arată de parcă le-a montat cineva foarte grăbit sau cu o spectaculoasă nevoie să meargă la toaletă.

În ceață, luminile sclipesc în aranjamente caudate. Noah își da seama ca formează litere. „Important!“ clipesc lămpile pe un zid. “Nu uita!” scrie pe un altul. Dar pe cel mai înalt bloc, cel mai aproape de maul apei, scrie „Noah“.

— Ce e în blocul ăla, bunicule?

Arhiva. Acolo se păstrează tot. Tot ce e mai important.

— Adică?

— Tot ce-am făcut împreună. Toate fotografiile, filmele şi toate cadourile tale inutile.

Bunicul râde. Râde şi Noah. Mereu îşi fac cadouri inutile. Anul trecut, de Crăciun, bunicul i-a dat lui Noah o pungă de plastic umplută cu aer, iar Noah i-a dăruit o sanda. De ziua bunicului, Noah i-a făcut cadou o bucată de ciocolată deja mâncată A fost cadoul preferat al bunicului.

E un bloc mare.

Era o bucată mare de ciocolată.

De ce mă ții aşa de strâns, bunicule?

— Iartă-mă, Noahnoah! Iartă-mă!

În jurul fântânii arteziene, piața e pavată cu plăci grele de marmură. Cineva a scris pe ele, cu cretă albă, calcule matematice avansate, dar trecătorii cu contururi care încotro şi tălpile pantofilor şterg cifrele una după alta, până când nu mai rămân decât şiruri răzlețe, adânc gravate în plăci – fosile de ecuații.

Dragonul strănută în somn şi din nări îi țâşnesc milioane de petice de hârtie cu mesaje scrise de mână, care se răspândesc în toată piața. O sută de elfi dintr-o carte de poveşti pe care bunica i-o citea lui Noah dansează în jurul fântânii, încercând să prindă bucățelele de hârtie.

— Ce scrie pe hârtii? întreabă băiatul.

— Toate ideile mele, răspunde bunicul.

— Se risipesc peste tot!

— Se risipesc de mult timp.

Băiatul încuviințează şi îşi încleştează degetele pe ale bunicului.

— E bolnav creierul tău?

— Cine ți-a zis?

— Tata.

Bunicul oftează adânc. Dă din cap că da.

— De fapt, nu știm. Știm atât de puțin despre cum funcționează creierul. E ca o stea care se stinge. Mai ții minte ce te-am învățat despre stele?

— Când se stinge o stea, durează mult până ne dăm seama, la fel de mult cât îi ia ultimei ei sclipiri să ajungă pe Pământ.

Bărbia bunicului tremură. Îi aminteşte adesea lui Noah că Universul are peste treisprezece miliarde de ani. Bunica mormăia de fiecare dată când îl auzea: „Şi tu tot te grăbeşti mereu să te zgâieşti la stele, de n-ai niciodată timp să pui vasele în maşina de spălat.” Uneori îi şoptea lui Noah: „Cine se grăbeşte să trăiască se grăbeşte să piardă.” N-a înțeles ce voia bunica să spună cu asta decât după ce a murit.

Bunicul îşi împreunează mâinile, încercând să le oprească din tremurat.

— Când un creier se stinge, durează ceva până când trupul află. Corpul uman are o etică a muncii remarcabilă, e o capodoperă matematică. Lucrează până la ultima sclipire de lumină. Creierul nostru e ecuația supremă. Când umanitatea va reuşi s-o rezolve, va fi ceva mai remarcabil decât a păşi pe Lună. Niciun mister din Univers nu e mai mare decât omul. Mai ții minte ce-ți spuneam despre eşec?

— Singura dată când eşuăm e când renunțam să mai încercăm.

— Exact, Noahnoah, chiar aşa! Ideile mari nu pot fi oprite!

Noah închide ochii, îşi opreşte lacrimile şi le obligă să se furişeze în gene. În piață a început să ningă aşa cum plâng copiii mici – mai întâi ca un scâncet, apoi ca şi cum nu o să se mai oprească niciodată. Fulgi albi şi grei acoperă toate ideile bunicului.

— Zi-mi de şcoală, Noahnoah! îl roagă bătrânul.

Îl întreabă mereu asta, dar nu cum o fac alți adulți, care vor să ştie dacă Noah se poartă frumos la şcoală. Bunicul vrea să ştie dacă şcoala se poartă frumos. Nu se poartă frumos aproape niciodată.

— Profa ne-a pus să scriem o compunere despre ce vrem să fim când creştem mari, spune Noah.

Şi ce-ai scris?

Am scris că mai întâi vreau să mă concentrez pe a fi mic.

Un răspuns foarte bun!

— Nu-i aşa? Şi am mai scris că aş vrea să fiu bătrân. Că adulții sunt mereu supărați, doar copiii şi bătrânii râd.

— Aşa ai scris?

— Da.

— Şi ce-a zis profesoara?

— A zis că n-am înțeles tema.

— Şi tu ce-ai zis?

— I-am zis că n-a înțeles răspunsul.

— Te iubesc! spune bunicul cu ochii închişi.

— Iar îți curge sânge! spune Noah cu mâna pe brațul lui.

Bunicul îşi şterge fruntea cu o batistă decolorată. Caută ceva în buzunare. Apoi se uită cum se leagănă pantofii băiatului deasupra asfaltului, la umbrele jucăuşe de sub ei.

— Când o s-atingi pământul cu picioarele, eu o sa fiu in cosmos, dragul meu Noahnoah!

Băiatul se străduiește sa respire in ritm cu răsuflarea bunicului. Si asta e unul dintre jocurile lor.

— M-ai adus aici ca sa-nvățam cum sa ne luam rămas-bun, bunicule? Întreabă el in cele din urma.

– Bătrânul îşi scarpină încurcat bărbia şi se gândeşte îndelung.

— Da, Noahnoah. Mă tem că da.

— E greu să-ți iei rămas-bun, recunoaşte băiatul.

Bunicul încuviințează şi îi dezmiardă blând obrazul, deşi vârfurile degetelor îi sunt aspre ca pielea tăbăcită uscată.

— Asta ai moştenit-o de la bunică-ta.

Noah îşi aminteşte. Seara, când tata îl lua de la bunici, nu avea voie să-i spună nimic la despărțire. „Să nu cumva să zici, Noah! Să nu-ndrăzneşti să-mi zici! De fiecare dată când mă laşi, mai îmbătrânesc pic. Fiecare rid e un rămas-bun de tine“. Se plângea bunica de fiecare dată. Aşa că Noah îi cânta în schimb şi asta o făcea să râdă. Ea l-a învățat să citească, să facă rulouri cu scorțişoară şi să toarne cafeaua în ceşti fără să o verse, iar când bunicii au început să-i tremure mâinile, băiatul a învățat să umple ceştile pe jumătate, astfel ca ea să nu verse nici măcar o picătură, fiindcă se ruşina când vărsa. N-a lăsat-o niciodată să se ruşineze în fața lui. „Tare te mai iubesc, Noah! Nici cerul n-ar putea cuprinde iubirea mea!" îi şoptea ea la ureche chiar înainte să adoarmă, când îi citea poveşti despre elfi. Nu era perfectă, dar era a lui. Băiatul i-a cântat şi în ultima seară, înainte ca bunica să moară. Trupul ei a încetat să mai funcționeze înaintea creierului. Cu bunicul e invers.

— Nu ştiu să-mi iau rămas-bun, spune băiatul.

Bunicul zâmbeşte larg.

— Avem o grămadă de timp să exersăm. O să fii as! Aproape toți oamenii mari regretă vreun bun-rămas şi îşi doresc să poată călători înapoi în timp ca sa-l zică mai bine. Cu noi n-o să fie așa, o sa ai vreme să exersezi. Şi, când bun rămasul e perfect, tălpile tale o s-atingă pământul, iar eu o să fiu în cosmos. N-are de ce să-ti fie frică!

Noah îl ține pe bătrân de mână. El l-a învățat să pescuiască, să nu se teamă niciodată de idei prea mari, să se uite noapte la cer şi să înțeleagă că e făcut din cifre. Matematica a fost o binecuvântare pentru băiat, căci l-a ajutat să nu-i fie frică de ceea ce înspăimântă aproape pe oricine: infinitul. Noah iubeşte spațiul cosmic fiindcă e nesfârşit. Fiindcă nu moare. E singurul din viața lui care n-o să-l părăsească niciodată.

Îşi bălăngăne picioarele mai departe, uitându-se la metalul lucitor al cheilor dintre flori.

— Sunt cifre pe toate cheile, bunicule.

Bunicul se apleacă şi le studiază tăcut.

— Aşa e, ai dreptate!

— De ce?

— Nu-mi amintesc.

Dintr-odată pare înfricoşat. Trupul ii e greu, vocea sugrumată, pielea ca o vela uitată de vânt.

— De ce mă strângi aşa, bunicule? șoptește băiatul din nou.

— Fiindcă totul se risipeşte, Noahnoah.

Şi pe tine vreau să te păstrez cel mai mult

Băiatul dă din cap înțelegător. Îi strânge şi el mâna mai tare.

***

Strânge mâna fetei tot mai tare, până când ea îi descleştează tandru deget cu deget. II sărută pe gât.

— Te ții de mine ca de colacul de salvare.

— Nu vreau să te pierd iar. N-aş mai îndura.

Dar ea merge înainte nepăsătoare.

— Sunt aici. Aici am fost mereu. Mai spune-mi despre Noah, spune-mi tot!

Chipul lui se destinde încet-încet intr-un zâmbet şi îi răspunde:

— E aşa de înalt! Mai are puțin şi ajunge cu tălpile la pământ.

— Atunci să mai pui câteva pietre sub ancoră, spune ea.

Plămânii îl obligă să se oprească şi să se sprijine de un copac. Pe scoarță sunt crestate numele lor, dar nu-şi poate aminti de ce.

— Fug amintirile de mine, iubito! Ca atunci când încerci să separi uleiul de apă. Ca şi cum aş citi întruna o carte din care lipseşte o pagină, cea mai importantă.

— Ştiu... Ştiu că ți-e frică, răspunde ea şi îl sărută fugar pe obraz.

— Unde ne duce drumul ăsta?

— Acasă, răspunde ea.

— Unde suntem?

— Unde ne-am întâlnit prima oară. Uite, ringul de dans unde m-ai călcat pe picioare, cafeneaua unde ți-am prins mâna în uşă din greşeală! Degetul mic ți-a rămas strâmb şi ziceai mereu că probabil de-asta m-am măritat cu tine, fiindcă mă simțeam vinovată.

— Nu mi-a păsat niciodată de ce ai zis „Da!“. Important e c-ai rămas cu mine.

— Uite, acolo-i biserica unde te-am luat! Şi casa pe care ne-am luat-o.

El închide ochii, lasă nasul sa-i arate drumul.

— Zambilele tale. Niciodată n-au mirosit aşa de puternic.

Au fost unul al celuilalt mai bine de o jumătate de secol. În acea ultimă zi îi ura aceleaşi trăsături de caracter pe care i le detestase în prima zi în care-l întâlnise sub copac, dar i le-a adorat tot timpul pe toate celelalte.

— La şaptezeci, când te uitai în ochii mei, simțeam că mă îndrăgostesc de tine la fel ca la şaisprezece, zâmbeşte ea.

Degetele lui îi ating pielea deasupra claviculei.

— Pentru mine n-ai fost niciodată obişnuință, iubita mea! Ai fost şocuri electrice şi foc.

Buzele ei îi gâdilă lobul urechii când ii răspunde:

Mai mult de-atât nu poate cere nimeni.

Cu nimeni nu s-a mai certat cum s-a certat cu ea. Prima dată a fost despre Univers. El i-a povestit cum a fost creat, ea a refuzat să accepte. El a ridicat vocea, ea s-a supărat. El n-a priceput de ce, aşa că ea a țipat: „Mă enervez, da! Tu ai impresia că totu-i o întâmplare. Câteva miliarde de oameni pe planeta asta, dar te-am găsit pe TINE! E ca şi cum ai zice că puteam să găsesc pe oricare altul. Ia mai lasă-mă cu afurisita ta de matematică! “ I-a zis-o cu pumnii strânşi. El a tăcut şi a privit-o minute în şir. Apoi i-a spus că o iubeşte. A fost prima oară când i-a spus-o. N-au încetat niciodată să se certe, dar n-au dormit niciodată separat. El şi-a dedicat cariera calculului probabilităților, iar ea a fost cea mai mare

improbabilitate din câte a întâlnit vreodată. I-a luat pământul de sub picioare.

Când s-au mutat în prima lor casă, el si-a petrecut toate lunile întunecate aranjând o grădină atât de frumoasă, încât ei i s-a tăiat răsuflarea când a văzut-o in prima lumină a primăverii. A făcut-o încăpățânarea pe care doar ştiința o poate trezi într-un om matur. A vrut să-i demonstreze că matematica poate fi frumoasă – a măsurat toate unghiurile din care cădeau razele soarelui, a desenat diagrame cu pozițiile umbrelor aruncate de copaci, a făcut statistici despre temperatura medie zilnică şi, astfel, a ştiut să aleagă plantele perfecte de sădit în grădina ei. „Am vrut doar să-ți arăt“, i-a zis el în iunie, când ea plângea de bucurie, desculță în iarbă. „Ce să-mi arăți?“ a întrebat ea. „Că ecuațiile sunt magie. Toate formulele matematice sunt formule magice”, i-a răspuns el.

Iar acum sunt bătrâni, la un capăt de drum. Cuvintele ei pe pânza cămăși lui:

— Şi pe urma ai pus coriandru in fiecare primăvara, in secret, doar ca să mă scoți din minți.

El ridica nevinovat din umeri:

— Nu știu despre ce vorbești. Sunt uituc, na, om bătrân… Vrei sa zici ca nu-ti place coriandrul?

— Ştii bine că-l urăsc!

— Trebuie să fi fost Noah. În puştiul ăla nu poți să ai încredere! râde el.

Ea se ridică în vârful picioarelor, ținându-l strâns de cămaşă cu ambele mâini şi îl priveşte în ochi.

— Întotdeauna ai fost dificil, îndărătnicul meu drag, țâfnos şi niciodată diplomat! Ba poate ai fost chiar uşor de urât. Dar nimeni, absolut nimeni să nu-mi spună mie că ai fost greu de iubit!

Dincolo de gardul viu al grădinii, care mirosea a zambile şi, uneori, a coriandru, era o bucată de teren viran. Acolo, acum mulți ani, un vecin trăsese pe uscat o barcă de pescuit veche, stricată. Bunicul spunea mereu că n-avea parte de linişte şi

pace în casă să lucreze, iar bunica îi răspundea că nu putea fi liniște și pace în casă atâta vreme cât lucra el acolo. Așa că, în cele din urmă, într-o dimineață, bunica a ieșit din grădină, a luat-o pe lângă gardul viu, s-a dus întins la barca de pescuit și s-a apucat să aranjeze cabina, transformând-o într-o cameră de lucru.

Acolo a lucrat bunicul ani de zile, înconjurat de cifre, calcule și ecuații. Era singurul loc de pe lume unde totul era logic pentru el. Matematicienii au nevoie de un asemenea spațiu. Poate că oricine are, de fapt.

De barcă era sprijinită o ancoră. Când Ted era foarte mic, îl întreba uneori pe taică-su cât mai avea până să fie mai înalt decât ancora. Tatăl a încercat de multe ori să-și aducă aminte când s-a întâmplat până la urmă. A încercat de s-a clătinat piața din mintea lui.

Și-a învățat lecția. A devenit alt om când s-a născut Noah. Ca bunic, a fost cu totul altfel decât ca tată. Dar asta nu li se întâmplă doar matematicienilor. Odată, când Noah l-a întrebat același lucru, bunicul i-a răspuns: „Sper că niciodată, că doar cei mai scunzi decât ancora au voie să se joace în biroul meu când poftesc!" Când capul lui Noah a ajuns aproape de vârful ancorei, bunicul a pus câteva pietre sub ea ca să nu-și piardă niciodată privilegiul de a fi deranjat.

— Noah s-a făcut așa de isteț, iubito!

— Întotdeauna a fost, doar ca ti-a luat ție cam mult să te prinzi! pufnește ea.

Vocea lui sună frânt:

Mi se micșorează creierul, piața e tot mai mică în fiecare zi. Ea ii dezmiardă tâmplele.

—Ti-aduci aminte ce mi-ai spus când de-abia ne îndrăgostiserăm? Că dormitul e o povara?

— Da. Fiindcă în somn nu puteam fi cu tine. În fiecare dimineață când mă trezeam, secundele alea până când realizam unde sunt erau insuportabile. Până când înțelegeam că ești acolo.

II sărută.

— Ştiu că-n fiecare dimineață drumul spre casă e tot mai lung acum. Dar eu te-am iubit pentru creierul tău, pentru lumea ta lăuntrică. Întotdeauna a fost mai mare decât a tuturor. Încă a rămas mult din ea.

— Mi-e dor de tine de nu mai pot!

Ea zâmbeşte şi lacrimile îi curg' Pe pul lui.

— Dragul meu căpos! Ştiu că n-ai crezut niciodată în viața de după moarte. Dar sper mult, mult, mult de tot că te-nşeli!

În spatele ei drumul se disipează, orizontul mijeşte a ploaie. O ține cât de strâns poate. Oftează adânc.

— Doamne, ce-o să mă mai cerți dacă ne vedem în Rai!

***

O greblă sprijinită de un zid. Lângă ea, trei bețe de susținere murdare de pământ. Pe jos, o geantă din care iese colțul unei perechi de ochelari. Un microscop uitat pe un taburet, un halat alb agățat într-un cuier, iar dedesubt, o pereche de pantofi roşii. Aici, lângă fântână, a cerut-o în căsătorie. Încă sunt lucruri de-ale bunicii peste tot în jur.

Băiatul atinge cu grijă rana de pe fruntea bunicului.

— Te doare? întreabă el.

— Nu, nu-i mare lucru, răspunde bunicul.

Înăuntru vreau sa spun. Te doare pe dinăuntru?

Tot mai puțin. Asta-i partea bună cu uitatul. Că uiți şi lucrurile dureroase.

— Şi ce simți?

Ca şi cum trebuie să caut mereu ceva în buzunare. Mai întâi pierzi lucrurile mărunte, apoi pe cele mari. Începi cu cheile şi termini cu oamenii.

— Ți-e frică?

— Un pic, recunoaşte băiatul. Bunicul râde:

— Frica ține urşii departe!

Obrazul lui Noah se odihneşte pe umărul bunicului.

— Când uiți un om, uiți şi că l-ai uitat?

— Nu, uneori mi-aduc aminte că am uitat. E cea mai urâtă uitare. E ca şi cum ai fi prins într-o furtună. Mă chinui să-mi aduc aminte mai bine, mă forțez de se zgâlțâie toată piața asta.

— De-asta oboseşti aşa de rău?

— Da. Uneori mă simt ca atunci când adormi pe-o canapea pe lumină şi te trezeşti brusc pe întuneric. Durează câteva secunde să-ți dai seama unde eşti. Plutesc în neant câteva clipe. Clipesc, mă frec la ochi şi trebuie să las creierul să facă doi-trei paşi ca să-şi aducă aminte cine sunt şi unde sunt. Ca să pot ajunge înapoi acasă. Ăsta e drumul din ce în ce mai lung în fiecare dimineață, drumul din neant către casă. E ca şi cum aş naviga într-un spațiu imens şi gol, Noah.

— Îngrozitor! spune băiatul.

— Da. Foarte, foarte, foarte îngrozitor.

Dintr-un motiv sau altul, locurile şi direcțiile sunt primele care dispar. Mai întâi uiți încotro mergi, apoi nu mai ştii unde ai fost, pe urmă unde eşti… sau poate e invers… nu mai ştiu… doctorul a zis ceva de genul ăsta. Am fost la doctor şi mi-a zis ceva… Sau eu i-am zis ceva… I-am zis: „Doctore, mi-am…“

Bunicul se ciocăneşte pe tâmplă tare apoi şi mai tare. Piața se clatină

— N-are nimic, şopteşte băiatul

— Iartă-mă, Noahnoah!

Băiatul îl mângâie pe braț şi ridică din umeri.

— Nu-i nimic! O să-ți dau un balon, bunicule. Să-l ai cu tine în spațiu.

— Un balon? N-o să m-ajute să nu dispar, Noahnoah, oftează bunicul.

— Ştiu. Dar o să-l primeşti de ziua ta de nume. Cadou.

— Unul inutil, zâmbeşte bunicul. Băiatul încuviințează.

— Dacă-l ții în mână, o să ştii că, fix înainte să pleci în spațiu, cineva ți-a dat un balon. Cel mai inutil cadou de pe lume, că în spațiu NU ai ce să faci cu un balon! Şi-atunci o să te apuce râsul.

Bunicul închide ochii. Răsuflă în părul băiatului.

— Cel mai bun cadou pe care nu l-am primit niciodată.

Lacul sclipeşte. Îşi leagănă amândoi picioarele înainte şi înapoi, manşetele pantalonilor le flutură în vânt. Pe bancă miroase a apă şi a soare. Nu toată lumea ştie că apa şi soarele au miros, dar au.

Trebuie doar să te îndepărtezi suficient de orice altceva ca să le simți. Să stai nemişcat într-o barcă, să te destinzi până când reuşeşti să stai întins pe spate într-un gând. Lacurile şi gândurile au asta în comun – cer timp.

Bunicul se apleacă spre Noah şi răsuflă ca la începutul unui somn lung. Unul dintre ei creşte, celălalt se face tot mai mic şi se întâlnesc undeva la mijloc. Băiatul îi arată un drum, dincolo de piață. Accesul e blocat de o barieră şi un indicator de avertizare uriaş.

— Ce s-a întâmplat acolo, bunicule?

Bunicul clipeşte de câteva ori, cu capul pe pieptul băiatului.

— A... drumul... cred că e... cred că e închis. S-a surpat când a murit bunică-ta. E prea periculos să ne gândim la el acum, Noahnoah.

— Unde ducea?

— Era o scurtătură. Nu-mi lua mult să ajung acasă când o luam pe acolo dimineața. Mă trezeam şi gata, eram acasă, murmură bunicul şi se ciocăneşte pe frunte.

Băiatul ar vrea să-l mai întrebe ceva dar bunicul îl opreşte.

— Mai zi-mi de şcoală, Noahnoah!

Noah ridică din umeri.

— Facem prea puține calcule şi scriem prea mult.

— Aşa e mereu. Ce să ştie şcolile astea!

— Şi nu-mi plac lecțiile de chitară. Tata încearcă să mă-nvețe, dar nu-mi iese deloc.

— Nu-ți face griji! Oamenii ca noi au un alt fel de muzică, Noahnoah.

— Trebuie să scriem compuneri întruna. Odată, profa ne-a pus sa scriem care credem noi că e sensul vieții.

— Şi ce-ai scris?

— „Compania altora.“
Bunicul închide ochii.
— Cel mai bun răspuns pe care auzit vreodată.
Dar profa a zis că trebuie unul mai lung.
Să scriu
Si-atunci ce-ai făcut?
Am scris: „Compania altora. Şi înghețata.”
Bunicul cugetă îndelung. Apoi îl întreabă:
— Ce fel de înghețată?
Noah zâmbeşte. E aşa de bine să te înțeleagă cineva!

***

Sunt pe drum şi sunt din nou tineri. Îşi aduce aminte când a văzut-o prima oară. Ascunde de ploaie imaginile cu ea cât de bine poate. Aveau şaisprezece ani şi până şi fulgii de nea erau fericiți în dimineața aceea. Cădeau uşori ca baloanele de săpun şi se opreau pe obraji reci ca şi cum încercau să trezească din somn pe cineva iubit. Când ea i-a ieşit în cale, cu ianuarie în păr, el s-a pierdut. Prima necunoscută pe care n-a putut să o descifreze niciodată, deşi a încercat tot restul vieții din ziua aceea.

— Cu tine am ştiut întotdeauna cine sunt. Tu ai fost scurtătura mea.

— Cu toate că n-aveam deloc orientare în spațiu! râde ea.

— Moartea e nedreaptă.

— Nu, moartea e doar o toba lentă care măsoară fiecare bătaie. Nu putem să negociem cu ea mai mult timp.

— Frumos spus, iubito!

— E furată.

Râd îmbrățişați, iar el îi spune:

— Mi-e dor de cele mai banale lucruri ale noastre. Micul-dejun pe verandă. Buruienile din grădină.

Ea trage aer în piept şi îi răspunde:

— Mie mi-e dor să văd răsăritul. Mi-e dor să văd soarele bătând din picioare la marginea apei, fornăind şi tot mai

nerăbdător, până când nu mai poate fi ținut în frâu.. Să-l văd cum se avântă peste lac, coboară pe pietrele de la ponton, ia grădina în brațele lui calde, ne scaldă casa în lumină blândă şi ne îndeamnă sa aruncam plapuma cat colo si sa ne începem ziua. Si mie dor de tine in clipele acelea, somnorosul meu drag! Mi-e dor de tine atunci!

— Am trăit o viață neobişnuit de obişnuită.

— O obișnuita viață neobişnuită.

Ea râde' Ochii îi sunt bătrâni, lumina soarelui e nouă. Încă îşi aminteşte cum a fost sa se îndrăgostească de ea. Ploaia încă n-a ajuns aici.

Dansează împreună pe scurtătură pana se întunecă.

***

Oamenii traversează piața în lung şi-n lat. Un bărbat şters calcă dragonul pe coadă. Dragonul rage la el. Sub un copac, un băiat cântă la chitară o melodie tristă. Bunicul îngână cu el. O tânără merge desculță prin piață. Se opreşte să mângâie dragonul.

Mâinile fetei pipăie brusc buzunarele pardesiului roşu. Găseşte ceva ce pare să fi căutat multă vreme. Ridică privirea se uită spre Noah, râde fericită şi îi face Cu mâna. Ca şi cum el a ajutat-o să caute şi vrea sa-i spună că se poate opri acum. Că a găsit. Ca totul e în regulă. Preț de-o clipă, băiatul îi vede limpede chipul. Are ochii bunicii. Apoi clipeşte şi fata a dispărut.

— Arată ca… şopteşte el.

— Ştiu, încuviințează bunicul.

Mâinile lui caută neliniştite în buzunare, apoi şi le duce la frunte şi îşi pipăie apăsat tâmplele, de parcă ar fi o cutie cu stafide lipite între ele. De parcă încearcă să desprindă o bucățică de trecut.

— E… e bunica ta. Era mai tânără. Tu n-ai cunoscut-o tânără… N-am văzut om cu trăiri mai puternice decât ea. Când se supăra, putea pune pe fugă un bar plin de bărbați,

iar când era fericită… era irezistibilă, Noahnoah. O forță a naturii! Tot ce sunt e datorită ei, ea a fost Big Bangul meu.

— Cum te-ai îndrăgostit de ea? întreabă băiatul.

Mâinile bunicului se aşază pe genunchi – una pe-ai băiatului, cealaltă pe-ai lui.

— S-a rătăcit în inima mea, cred Şi n-a mai găsit cale de ieşire. Bunică-ta n-avea pic de simț al orientării. Era în stare să se rătăcească şi pe-o scară rulantă.

Bunicul râde – un râs zgomotos şi sfârșitor, ca un foc cu lemne ude. Îl ia pe băiat pe după umeri.

— În viața mea nu m-am întrebat cum m-am îndrăgostit de ea, Noahnoah! Doar cum de s-a îndrăgostit ea de mine.

Băiatul se uită la cheile din iarbă, la piață şi la fântână. Clipeşte spre cosmos – dacă întinde mâna îl poate atinge. E moale. Când pescuia cu bunicul, stăteau întinşi ore în şir pe fundul bărcii, fără să-şi spună nimic. Bunica rămânea în casă. Dacă o întreba cineva unde îi erau bărbatul şi nepotul, le răspundea: „în cosmos? Cosmosul e doar al lor.

Bunica a murit într-o dimineață de decembrie. Toată casa mirosea a zambile şi băiatul a plâns ziua întreagă. Seara s-a întins pe spate lângă bunicul, în grădină şi s-au uitat la cerul înstelat. I-au cântat împreuna bunicii. I-au cântat cosmosului. Au făcut asta aproape în fiecare seară de atunci. Si bunica e doar a lor.

— Ți-e frică să n-o uiți? întreabă băiatul.

Bunicul dă din cap că da.

— Foarte frică.

Poate trebuie să uiți doar înmormântarea ei, încearcă băiatul.

Şi lui i-ar plăcea să poată uita înmormântările. Pe toate! Dar bunicul clatină din cap.

— Dacă uit înmormântarea ei, uit şi de ce n-am voie s-o uit.

— Sună aiurea.

— Uneori viața e aiurea.

— Bunica credea în Dumnezeu, tu nu.

O s-ajungi în Rai după ce mori?

— Doar dacă m-am înşelat.

Băiatul îşi muşcă buzele şi îi promite:

— Când o s-o uiți, o să-ți povestesc eu despre ea, bunicule. Dimineața, înainte de orice, o să-ți povestesc despre ea.

Bunicul îl strânge de braț.

— Să-mi povesteşti că dansam, Noahnoah! Să-mi povesteşti că aşa e când te-ndrăgosteşti, nu-ți mai încapi în propriile picioare.

— Îți promit.

Şi să-mi povesteşti că ura coriandrul. Să-mi spui că le ziceam chelnerilor la restaurant că e foarte alergică şi, când întrebau dacă chiar e o alergie adevărată, le răspundeam: „Credeți-mă pe cuvânt, e fatală! Dacă-i puneți coriandru în mâncare, e posibil să muriți! “ Nu i se părea deloc distractiv, dar râdea şi ea când credea că n-o văd.

— Zicea că nu e condiment, ci pedeapsă! râde Noah.

Bunicul încuviințează, clipeşte spre vârfurile copacilor şi trage adânc în piept aerul frunzelor. Apoi îşi apropie fruntea de a băiatului şi spune:

— Noahnoah, promite-mi un lucru, ultimul! Când bun-rămasul tău e perfect, să mă laşi şi să nu te mai uiți în urmă. Să-ți trăieşti viața. E oribil să-ți fie dor de cineva care încă e aici.

Băiatul se gândeşte îndelung. Apoi spune:

— Chestia tare cu creierul tău bolnav e că o să fii beton la ținut secrete. Şi asta-i un lucru bun când eşti bunic.

Bunicul dă din cap că da.

— E adevărat, e adevărat… Ce-ai zis?

Râd amândoi.

Nu cred că trebuie să-ți fie frică să mă uiți, spune băiatul după ce se mai gândeşte un pic.

— Nu?

Băiatul zâmbeşte cu gura până la urechi.

— Nu. Fiindcă, dacă mă uiți, o să poți să mă cunoşti din nou. Şi o să-ți placă de mine, că sunt un tip super!

Bunicul râde de se zguduie piața. Nu există binecuvântare mai mare.

***

El şi ea stau pe iarbă.

— Ted e aşa de supărat pe mine, iubito!

— Nu e supărat pe tine, e supărat Univers. E supărat fiindcă duşmanul tău e unul cu care nu se poate lupta.

— Universul e mare… e o furie nesfârşită să fii supărat pe el. Aş fi vrut să-mi…

— Să-ți semene mai mult?

— Mai puțin. Aş fi vrut ca Ted să-mi semene mai puțin. Să fie mai puțin încrâncenat.

— Este. Doar că e mai trist. Mai ții minte că te-a întrebat când era mic de ce se duc oamenii în cosmos?

— Da. I-am spus că e din cauză că suntem aventurieri înnăscuți. Trebuie să explorăm, să descoperim, e în natura noastră.

— Dar te-ai prins că-i era frică şi i-ai zis: „Ted, nu călătorim în spațiu fiindcă ne e frică de extratereştri, ci fiindcă ne e teamă că suntem singuri. Universul e înfricoşător de mare, nu e bine să fii singur în el.

— Zău? Aşa i-am zis? Deştept!

— Probabil ai furat-o de la cineva.

Probabil.

Poate şi Ted îi spune asta lui Noah.

— Lui Noah nu i-a fost niciodată frică de cosmos.

— Fiindcă Noah e ca mine, crede în Dumnezeu.

Bătrânul se întinde pe spate în iarbă şi le zâmbeşte copacilor. Ea se ridică, iese din grădină, o ia pe lângă gardul viu, pe lângă barcă. O atinge gânditoare.

— Să nu uiți să mai pui câteva pietre sub ancoră! Noah creşte aşa de repede, îi aminteşte ea.

În asfințit, cabina bărcii, camera în care el a lucrat ani şi ani, pare atât de mică, deşi în ea au încăput toate ideile lui

mari. Şiragul cu becuri colorate e încă acolo – el l-a atârnat afară, astfel încât Noah să găsească drumul din casă până la barcă dacă se trezea dintr-un coşmar şi avea nevoie de bunica-șu. Verzi, galbene si mov, atârnate haotic, de parca pe bunic in fugărise cineva când le-a înșirat. Le pusese așa special ca să râdă Noah când le vede, fiindcă n-are cum sa-ti fie teama sa treci printr-o gradina întunecată dacă râzi.

Se întinde şi ea lângă el, suspină în pielea lui.

— Aici ne-am construit viața. Toată. Uite drumul unde l-ai învățat pe Ted să meargă pe bicicletă!

El strânge amar din buze şi recunoaşte:

— Ted a învățat singur să meargă pe bicicletă. Şi tot singur a învățat să cânte la chitară, eu doar îl certam să nu se mai joace cu ea şi să-şi facă lecțiile.

— Erai ocupat, şopteşte ea, cu remuşcare în fiecare cuvânt, fiindcă ştie că a fost şi vina ei.

— Acum Ted e ocupat, spune el.

— Dar Universul vi l-a dat pe Noah. E puntea dintre voi. Şansa să ne răsfățăm nepoții e un fel de a le cere iertare copiilor noștri.

— Si cum ii împiedicam pe copii sa ne disprețuiască pentru asta?

— N-avem cum. Nu e datoria noastră.

Încearcă din răsputeri sa-si recapete răsuflarea, care ginește intre piept si gâtlej.

— Toată lumea se întreba mereu cum de mă suporți, iubito! Uneori mă-ntreb şi eu.

Chicotele ei… cât îi lipsesc. Parcă îşi luau avânt din tălpi când izbucneau.

— Ai fost unicul băiat, din câți am cunoscut, care ştia să danseze. Şi-am zis să profit de ocazie, că cine ştie dacă mai dau vreodată de altul!

— Îmi pare rău de treaba cu coriandrul.

— Ba nu-ți pare deloc!

— Aşa e. Chiar deloc!

S-a întunecat. Ea îi dă încet drumul la mână, dar vocea ei încă îi răsună în urechi:

— Să nu uiți să mai pui câteva pietre sub ancoră. Şi să-l întrebi pe Ted despre chitară.

— E prea târziu.

Ea râde atunci în mintea lui. Râde pretutindeni în el.

— Iubitul meu căpos! Nu e niciodată prea târziu să-ți întrebi fiul despre pasiunea lui.

Începe ploaia şi ultimul lucru pe care el i-l strigă e că şi el speră că s-a înşelat.

Spera mult, mult, mult de tot. Spera sa se certe cu ea in Cer.

***

Un băiat şi tatăl lui merg pe un coridor. Tatăl îl ține protector de mână.

— E OK să-ți fie frică, Noah, nu te ruşina! repetă el.

— Ştiu, tată, ştiu că-i OK, spune Noah şi îşi ridică pantalonii, care îi tot alunecă.

— Sunt un pic prea mari. N-aveau o mărime mai mică, ți-i strâmtez eu acasă, îi promite tatăl.

— Îl doare pe bunicul? întreabă Noah.

— Nu, nu te-ngrijora. S-a lovit la frunte când a căzut în barcă. Arată mai rău decât e. Nu-l doare, Noah.

— Vreau să zic pe dinăuntru. Îl doare pe dinăuntru?

Tatăl închide ochii şi respiră adânc, iar paşii îi încetinesc.

— E complicat de explicat, Noah.

Noah dă din cap că înțelege şi strânge mâna mai tare.

— Nu-ți fie frică, tată! Ține urşii departe.

— Ce anume?

— Am făcut pipi pe mine în salvare. Ține ursii departe. N-o să intre niciun urs în maşina aia câțiva ani!

Hohotele tatălui sunt ca tunetele. Noah îi iubeşte râsul. Mâinile lui mari țin tandru mâinile lui mici.

— Trebuie să avem grijă, Noah, ştii? De bunicul. Creierul lui… vezi tu, creierul lui o să fie mai lent decât suntem noi obișnuiți. Mai lent şi decât e bunicul obişnuit.

— Da. În fiecare dimineață drumul spre casă e tot mai lung acum.

Tatăl se lasă pe vine şi îl îmbrățişează.

— Copilul meu iubit şi înțelept! Te iubesc mult! Nici cerul n-ar putea cuprinde iubirea mea.

— Ce putem să facem ca să-l ajutăm no bunicul?

Lacrimile tatălui se usucă pe puloverul băiatului.

— Putem să mergem cu el pe drum. Sa-I ținem de urât.

Iau liftul spre parcarea spitalului, Se duc de mână spre maşină. Scot cortul verde din portbagaj.

* * *

Ted şi taică-su se ceartă din nou. Ted îl roagă să stea jos, tatăl urlă furios:

— Azi n-am timp să te-nvăț să mergi pe bicicletă, Ted! Ți-am zis! Trebuie să lucrez!

— E OK, tată. Ştiu.

— Fir-ar a dracu' de treabă, dă-mi țigările! Zi! Unde le-ai ascuns? urlă tatăl.

— Te-ai lăsat de fumat acum mulți ani, spune Ted.

— Pe dracu'! De unde ştii tu?

— Ştiu că te-ai lăsat când m-am născut eu, tată.

Se uită unul în ochii celuilalt. Răsuflă, răsuflă, răsuflă. E o furie infinită să fii supărat pe Univers.

— Eu… am… murmură bunicul.

Ted îşi pune palmele late pe umerii lui înguşti, bunicul îi atinge barba.

— Ce mare ai crescut, Tedted!

— Tată, ascultă-mă! E Noah aici. O să stea cu tine. Mă duc să mai aduc ceva din maşină.

Bunicul se apleacă spre fruntea lui Ted.

— Trebuie să mergem acasă, băiete, ne aşteaptă maică-ta. Sigur îşi face griji.

Ted îşi muşcă buza.

— Da, tată. În curând. Foarte, foarte curând.

— Ce înălțime ai acum, Tedted?

— Unu optzeci şi şapte, tată.

— Trebuie să mai punem nişte pietre sub ancoră când ne întoarcem acasă.

Când Ted e la uşă, bunicul îl întreabă dacă are chitara cu el.

***

La capătul unei vieți e o cameră de spital unde cineva a pus un cort verde drept încăperii. În cort, un om se trezește speriat, cu răsuflarea întretăiată, fiindcă nu ştie unde e. Lângă el, un tânăr îi şopteşte:

— Nu-ți fie frică!

Omul se ridică în capul oaselor in sacul de dormit, se ghemuiește speriat cu genunchii la gură şi plânge.

— Nu-ți fie frică! repetă tânărul.

Pe tavan saltă un balon legat la mijlocul unei bucăți de sfoară. Un capăt al sforii e lângă degetele bătrânului.

— Nu ştiu cine eşti, şopteşte el.

Tânărul îl mângâie pe braț.

— Mă cheamă Noah. Tu eşti bunicul meu. M-ai învățat să merg pe bicicletă pe strada din fața casei tale şi ai iubit-o pe bunica de nu-ți mai încăpeai în picioare. Ea ura coriandrul, dar te iubea. Ai jurat să nu te laşi niciodată de fumat, dar te-ai lăsat când ai devenit tată. Ai fost în spațiu, fiindcă eşti un aventurier înnăscut şi, odată, i-ai zis doctorului: „Doctore, doctore! Mi-am rupt mâna în două locuri! iar doctorul ți-a zis să nu te mai duci în locurile alea.

Atunci bunicul zâmbește fără sa-si mişte buzele. Noah îi pune un capăt al sforii balonului in mana si ii arata ca tine si el de celalalt capăt.

— Suntem în cortul în care dormeam lângă lac, bunicule, mai ții minte? Dacă iți legi sfoara de încheietură, poți sa ții balonul şi când adormi. Dacă ți se face frică, trage de sfoară şi te aduc eu înapoi! De fiecare dată.

Bunicul încuviințează mut şi îl mângâie gânditor pe obraz.

— Arăți altfel, Noahnoah. Cum e cu şcoala? Sunt mai buni profesorii acum?

— Da, bunicule, sunt mai buni. Şi eu sunt profesor. Profesorii sunt super acum!

— Bine, bine, Noahnoah. Un creier mare nu poate fi ținut cu picioarele pe pământ, şopteşte bunicul şi închide ochii.

Universul cântă dincolo de camera de spital. Ted cântă la chitară, iar bunicul îngâna. Universul e mare si furia pe el infinita, dar e o viața lunga in care nu suntem singuri. Noah ii dezmierda parul fiicei lui. Fetița se întoarce spre el in sacul de dormit, fără sa se trezească.

Nu-i place matematica, dar îi pac cuvintele şi instrumentele muzicale, ca si bunicului ei. Mai are puțin si ajunge cu picioarele Ia pământ. Dorm unul lângă celălalt, cortul miroase a zambile si nu au de ce să se teamă.

Mulțumirile autorului

Vanjei Vinter, lui Niklas Natt och Dag, Malin Larsson, John Haggblom, Johan Zillen, Riad Haddouche, Erik Edlund, Karin Wahlen, Annei Svensson, Piei Printz, Sofiei Brattselius-Thunfors şi tuturor celorlalți care, într-un fel sau altul, au citit şi s-au gândit la acest text înainte, după şi în timp ce îl scriam.

Mulțumiri speciale lui Tor Jonasson, care m-a convins că textul poate deveni o carte adevărată, lui Adam Dahlin şi Sarei Lindegren de la Editura Forum, lui Peter Borland şi Judith Curr de la Atria, pentru că l-ați lăsat pe Tor să vă convingă.

Le mulțumesc, de asemenea, tuturor celor care au citit acest text când era pe blog, celor care au donat bani în numele lui şi au scris lucruri frumoase despre el în diverse locuri. A însemnat pentru mine mai mult decât am spațiul şi abilitatea de a exprima aici. Sper să mă iertați că nu m-am ținut de cuvânt şi am lăsat o carte care nu trebuia să fie o carte să devină o carte până la urmă.

Mai presus de toate, mulțumiri Nedei, maimuței şi broaştei. Sper să nu încetați niciodată să vă certați cu mine!